

Llenguatge, cultura i cognició**2014/2015**

Codi: 100274

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500247 Llengua i literatura catalanes	OT	3	0
2500247 Llengua i literatura catalanes	OT	4	0
2500248 Llengua i literatura espanyoles	OT	3	0
2500248 Llengua i literatura espanyoles	OT	4	0
2500243 Estudis clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis clàssics	OT	4	0
2500245 Estudis anglesos	OT	3	0
2500245 Estudis anglesos	OT	4	0
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	3	0
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	4	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	3	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	4	0
2501818 Estudis de Francès i Català	OT	4	0
2501856 Estudis de Francès i de Clàssiques	OT	4	0
2501857 Estudis de Francès i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Joan Albert Argenter Giral

Correu electrònic: Joan.Argenter@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

Haver cursat "Lingüística general" o "Lingüística" o "Introducció a la lingüística" (segons el respectiu pla d'estudis). És recomanable un coneixement suficient de l'anglès (aptitud lectora i comprensió).

Objectius

Descriptor: El llenguatge com a capacitat cognitiva i la lingüística com a ciència cognitiva. Ment, llenguatge i cognició. Elementals semàntics i elementals conceptuals. Pensament, llenguatge i cultura. La hipòtesi de la relativitat lingüística: formulació, argumentació empírica i reformulació. La conceptualització del temps i de l'espai en l'estructura i en l'ús lingüístics. Relativitat de la forma i relativitat de la funció lingüístiques. La indexicalitat i el llenguatge en context. Estudi del fenomen lingüístic en el context sociocultural.

Objectius: Adquirir un coneixement clar i precís dels conceptes analítics i descriptius bàsics que permeten interrelacionar llenguatge, cognició i cultura. Adquirir la capacitat de reflexionar i argumentar sobre els problemes, arguments, proves i conseqüències de la imbricació i interacció entre totes tres dimensions del coneixement i l'experiència humana.

Competències

- Comprendre els fonaments biològics, cognitius i culturals del llenguatge humà i dels principals models gramaticals contemporanis.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer i fer servir raonablement els principis, els mètodes i els resultats de l'anàlisi estructural de les llengües, els fonaments de la teoria lingüística i els enfocaments de l'estudi del llenguatge i la comunicació com a fenomen complex, emergent i dinàmic.
- Relacionar els mètodes i els resultats de la lingüística amb els d'altres ciències i corrents de pensament i interpretar la imbricació del llenguatge amb altres aspectes de l'activitat humana.

Resultats d'aprenentatge

1. Construir textos normativament correctes
2. Fer servir i interpretar textos de caràcter interdisciplinari sobre les connexions entre la lingüística i altres disciplines
3. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
4. Identificar opcions teòriques diferents o maneres de tractar els mateixos problemes des de marcs teòrics alternatius
5. Interpretar els mètodes esmentats sobre la base de models sociolingüístics
6. Redactar breus treballs originals sobre aquests temes
7. Resoldre problemes de manera autònoma
8. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

A) Conceptes fonamentals, problemes i disciplines.

1. La universalitat del llenguatge i la diversitat de les llengües. La concepció lingüística de la llengua. Parlar ideal en un context nul. El "significat lingüístic". Representacions semàntiques i representacions conceptuales.

2. L'antropologia lingüística. La concepció antropològica de la cultura. Heretatge biològic i heretatge cultural. La cultura com a sistema de coneixement. La cultura com a comunicació. La cultura com a pràctiques. Coneixement lingüístic i coneixement pragmàtic. El "significat" com a constructe cultural compartit.

3. El llenguatge com a acció o el parlar com a activitat. Comunitat lingüística i context. El context sociocultural i el context de situació. La socialització primària. La categorització del món social. Actuació i incorporació. La iconicitat i la indexicalitat en el llenguatge. La interacció comunicativa: fenòmens emergents i condicions macrosocials.

B) Llenguatge, cognició i cultura

4. La relació llenguatge - cultura - pensament. La hipòtesi de la relativitat lingüística. Hipòtesi empírica o supòsit metodològic? El component gnoseològic i el component metodològic de la hipòtesi. La codificació lingüística dels "conceptes ètnics fonamentals" i les categories gramaticals obligatòries. La verbalització del pensament. Identitat/diferència de la representació semàntica i la representació conceptual.

5. La justificació empírica de la hipòtesi. Era daltonià Homer? Ho eren els grecs? L'espectre cromàtic i la seva representació lingüística. La jerarquia cromàtica en les llengües del món: percepció i valor cultural. Models i metàfores.

6. El temps i l'espai, a priori universal del coneixement i de l'experiència? La conceptualització del temps i de l'espai en l'estructura i en l'ús lingüístics. Temps, calendaris i cicles naturals.

7. Les llengües i l'expressió de l'espai: locació i direccionalitat. Els marcs de referència. Llengües d'orientació absoluta i d'orientació relativa. Llengües egocèntriques i llengües al·locèntriques. Sistemes de referència i paisatge. Metàfores espaciotemporals. Influència de la codificació de les relacions espacials en altres sistemes semiòtics.

8. La relativitat de la funció lingüística i les desigualtats lingüístiques: el llenguatge com a recurs adaptatiu, els actors i els rols socials, les institucions, els valors i les creences d'una comunitat.

9. Ritual i interacció. Carmen/locuta, canere/loquor. Tabú i eufemismes. El joc lingüístic. L'art verbal. Gèneres verbals. Proverbis i parlar indirecte. 'Dir cantant allò que no es pot dir parlant'. La contesa verbal: glosadors, bertsolaris i brindeiros. Fratries, matrimonis i exogàmia: el cas de "l'incest lingüístic".

10. La codificació lingüística del coneixement de l'entorn. La destrucció de la diversitat. Què es perd quan una llengua es perd?

Metodologia

Recordatori d'informació coneguda: exposició de matèria específica a classe. Els estudiants hauran de llegir els apunts dià i garantir que els comprenen i, si convé, retornar sobre punts foscos a la classe següent. Presentació de problemes i conceptes lingüístics diverses mitjançant l'anàlisi lèxica i gramatical.

Els estudiants triaran, segons les indicacions del professor, una obra de referència quant al contingut de la matèria, a fi de estudi i seguiment complementaris de les exposicions a classe. El professor indicarà lectures específiques en funció del tema matèria en curs, les quals seran objecte d'exposició o comentari.

Els estudiants rebran material gràfic i textual i, quan sigui pertinent, material audiogràfic.

Dirigides

Classes presencials	33,75	Comprensió i coneixement de la matèria.
Discussió i comentari de lectures	11,25	Capacitat de comprensió de la bibliografia i la matèria.

Supervisades

Orientació del treball, la lectura, la ressenya	5	Orientar i seguir l'activitat discent. Resoldre dubtes.
Aportació d'idees a l'objecte del curs.		Iniciativa intel·lectual.

Autònomes

Estudi de la matèria	50	Comprensió i coneixement de la matèria. Capacitat d'organització.
Ressenya d'una monografia	25	Lectura, comprensió, síntesi, redacció i argumentació i avaluació.
Exercicis i/o exàmens	25	Capacitat d'organització. Comprensió i coneixement de la matèria.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes presencials	33,75	1,35	
Discussió i comentari de lectures	11,25	0,45	
Tipus: Supervisades			
Orientació del treball, la lectura, la ressenya	5	0,2	

Tipus: Autònomes		
Estudi de la matèria	50	2
Exercicis i/o exàmens	25	1
Ressenya d'una monografia	25	1

Avaluació

L'avaluació es farà en funció de les activitats següents:

(a) Ressenya d'una obra significativa de lectura complementària.

(b) Participació en els debats. Comentari de les lectures / exercicis.

(c) Prova escrita que constarà de (i) preguntes tipus test, (ii) comentari d'un text de les lectures complementàries, (iii) definicions conceptuals.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Seguiment de i participació en les classes	33,75	Coneixement del contingut del temari. Teori pràctica.
Ressenya d'una monografia (prèviament acordada)	20	Lectura, comprensió, síntesi, redacció, argumentació i avaluació
Participació en debats. Comentaris de lectures i exercicis	11,25	Estudi i capacitat d'argumentació.
Exàmens que constaran de (i) preguntes tipus test; (ii) comentari d'un text; (iii) definicions conceptuals	1,5	Domini dels aspectes teòrics i pràctics de la matèria.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova que constarà de (i) preguntes tipus test; (ii) comentari d'un text; (iii) definicions conceptuals	60	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8
Ressenya d'una monografia (prèviament acordada)	30	0	0	1, 2, 3, 6, 7
Seguiment del curs i participació en les classes. Comentari de les lectures.	10	0	0	2, 3, 7, 8

Bibliografia

A) Conceptes fonamentals, problemes i disciplines.

1. La universalitat del llenguatge i la diversitat de les llengües. La concepció lingüística de la llengua. Parlar ideal en un context nul. El "significat lingüístic". Representacions semàntiques i representacions conceptuals.

Basso, Keith H. i Henry A. Selby (1976) *Meaning in Anthropology*, Santa Fe, N.M: School of American Research.

Duranti, Alessandro (1997) *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press. (cap.7). [Trad. castellana: *Antropología lingüística*. Madrid: Cambridge University Press, 2000]

Evans, Nicholas (2010) *Dying words. Endangered languages and what they have to tell us*. Oxford: Wiley-Blackwell. (cap. 1).

Pederson, Eric i Jan Nuyts (1997) «Overview: on the relationship between language and conceptualization». Dins Jan Nuyts i Eric Pederson (ed.). *Language and conceptualization*. Cambridge: Cambridge University Press.

2. L'antropologia lingüística. La concepció antropològica de la cultura. Heretatge biològic i heretatge cultural. La cultura com a sistema de coneixement. La cultura com a comunicació. La cultura com a pràctiques. Coneixement lingüístic i coneixement pragmàtic. El "significat" com a constructe cultural compartit.

Duranti, Alessandro (1997) *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press. (caps. 2 i 3). [Trad. castellana: *Antropología lingüística*. Madrid: Cambridge University Press, 2000]

Foley, William (1997) *Anthropological linguistics*. Oxford: Blackwell. (caps 1, 3, 7, 9, 10, 11 i 18).

Hymes, Dell H. (2010) «A perspective for linguistic anthropology». *Journal of Sociolinguistics* 14(5): 569-580.

3. El llenguatge com a acció o el parlar com a activitat. Comunitat lingüística i context. El context sociocultural i el context de situació. La socialització primària. La categorització del món social. Actuació i incorporació. La iconicitat i la indexicalitat en el llenguatge. La interacció comunicativa: fenòmens emergents i condicions macrosocials.

Duranti, Alessandro (1997) *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press. (cap. 7)

Malinowski, Bronislaw (1924) «The problema of meaning in primitive languages». Dins C.K. Ogden i L. A. Richards, *The Meaning of Meaning*. London: Kegan Paul. Suppl. 1. [Trad. castellana: «El problema del significado en las lenguas primitivas». Dins *El significado del significado* Barcelona: Editorial Paidós, 1964]

B) Llenguatge, cognició i cultura

4. La relació llenguatge - cultura - pensament. La hipòtesi de la relativitat lingüística. Hipòtesi empírica o supòsit metodològic? El component gnoseològic i el component metodològic de la hipòtesi. La codificació lingüística dels "conceptes ètnics fonamentals" i les categories gramaticals obligatòries. La verbalització del pensament. Identitat/diferència de la representació semàntica i la representació conceptual.

Argenter, Joan A. (1996) «El lenguaje y la cultura: lingüística y antropología». Dins Carlos Martín Vide (ed.), *Elementos de lingüística general*, Barcelona: Octaedro, cap. 13: 361-392.

Boroditsky, Lera (2011) «How Language Shapes Thought The languages we speak affect our perceptions of the world». *Scientific American* (febrer): 63-65.

Evans, Nicholas (2010) *Dying words. Endangered languages and what they have to tell us*. Oxford: Wiley-Blackwell. (cap. 4).

Gentner, Dedre i Susan Goldin-Meadow (ed.) *Advances in the study of language and thought*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Sapir, Edward (1924) «The grammarian and his language». Dins *The selected Writings of Edward Sapir in language, culture and personality*, ed. David G. Mandelbaum. Berkeley/Los Angeles: University of California, 1949, 150-159.

Sapir, Edward (1929) «The status of Linguistics as a science». Dins *The selected Writings of Edward Sapir in language, culture and personality*, ed. David G. Mandelbaum. Berkeley/Los Angeles: University of California, 1949, 161-166.

Whorf, Benjamin Lee (1956) «Science and Linguistics». Dins *Language, thought and reality: selected writings of Benjamin Lee Whorf*. Cambridge, MA: MIT Press, 207-219. [Trad. castellana: *Lenguaje, pensamiento y realidad*. Barcelona: Barral, 1971; Barcelona: Círculo de Lectores, 1999].

Hill, Jane i Mannheim, Bruce (1992) «Language and world view». *Annual Review of Anthropology* 21: 381-406.

5. La justificació empírica de la hipòtesi. Era daltonià Homer? Ho eren els grecs? L'espectre cromàtic i la seva representació lingüística. La jerarquia cromàtica en les llengües del món: percepció i valor cultural. Models i metàfores.

Deutscher, Guy (2011) *El prisma del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Gumperz, John J. i Stephen Levinson (1996) *Rethinking linguistic relativity*. Cambridge: Cambridge University Press. (caps. 2, 3, 6 i 7).

Levinson, Stephen (1997) «From outer to inner space: linguistic categories and non-linguistic thinking». Dins Jan Nuyts i Eric Pederson (ed.). *Language and conceptualization*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lucy, John A. (1992a) *Grammatical categories and cognition: a case study of the linguistic relativity hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lucy, John A. (1992b) *Language diversity and thought: a reformulation of the linguistic relativity hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lucy, John A. (2004) «Language, culture, and mind in comparative perspective». Dins Michel Achard i Suzanne Kemmer (ed.) *Language, culture and mind*. CSLI Publications.

6. El temps i l'espai, a priori universal del coneixement i de l'experiència? La conceptualització del temps i de l'espai en l'estructura i en l'ús lingüístics. Temps, calendaris i cicles naturals.

Harrison, K. David (2007) *When languages die. The extinction of the World's languages and the erosion of human knowledge*. Oxford: Oxford University Press. (caps. 3 i 4).

Levinson, Stephen (1996) «Language and space». *Annual Review of Anthropology* 25: 353-382.

Levinson, Stephen (2003) *Space in language and cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.

7. Les llengües i l'expressió de l'espai: locació i direccionalitat. Els marcs de referència. Llengües d'orientació absoluta i d'orientació relativa. Llengües egocèntriques i llengües al·locèntriques. Sistemes de referència i paisatge. Metàfores espaciotemporals. Influència de la codificació de les relacions espacials en altres sistemes semiòtics.

Levinson, Stephen (1997) «From outer to inner space: linguistic categories and non-linguistic thinking». Dins Jan Nuyts i Eric Pederson (ed.). *Language and conceptualization*. Cambridge: Cambridge University Press.

Levinson, Stephen (2003) *Space in language and cognition*. Cambridge: Cambridge University Press.

8. La relativitat de la funció lingüística i les desigualtats lingüístiques: el llenguatge com a recurs adaptatiu, els actors i els rols socials, les institucions, els valors i les creences d'una comunitat.

Hymes, Dell H. (1966). «Two types of linguistic relativity (with examples from Amerindian ethnography)». Dins William Bright, (ed.). *Sociolinguistics*. La Haia: Mouton, 114-167.

Hymes, Dell H. (1973). «On the origins and foundations of inequality among speakers». *Daedalus*, núm. 102, p. 59-85.

9. Ritual i interacció. Carmen/locuta, canere/loquor. Tabú i eufemismes. El joc lingüístic. L'art verbal. Gèneres verbals. Proverbis i parlar indirecte. 'Dir cantant allò que no es pot dir parlant'. La contesa verbal: glosadors, bertsolaris i brindeiros. Fratries, matrimonis i exogàmia: el cas de "l'incest lingüístic".

Abu-Lughod, Lila (1986) *Veiled Sentiments: Honor and Poetry in a Bedouin Society*. Berkeley: University of California Press. (caps. 6, 7 i 8).

Hinton, Leanne, Johanna Nichols i John J. Ohala (1994) "Introduction: Sound Symbolism Processes". Dins *Sound Symbolism*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jackson, Jean E. (1983) *The fish people. Linguistic exogamy and Tukanoan identity in Northwest Amazonia*. Cambridge: Cambridge University Press. (caps. 5, 7 i 9).

Jakobson, Roman (1960): «Linguistics and poetics». Dins Thomas A. Sebeok (ed.): *Style in language*.

Cambridge, Mass.: The M.I.T. Press, p. 350-377.

Jakobson, Roman; Linda Waugh (1979): *The sound shape of language*. Brighton: The Harvester Press.

Reynolds, Dwight (1995): *Heroic poets, poetic heroes*. Ithaca: Cornell University Press (cap. 4 i 5).

Jackson, Jean E. (1983) *The fish people. Linguistic exogamy and Tukanoan identity in Northwest Amazonia*. Cambridge: Cambridge University Press. (caps. 5, 7 i 9).

Levin Theodore C. i Michael E. Edgerton (2012) «Monday The Throat Singers of Tuva. Testing the limits of vocal ingenuity, throat-singers can create sounds unlike anything in ordinary speech and song--carrying two musical lines simultaneously, say, or harmonizing with a waterfall». *Scientific America* (Sept.)

10. La codificació lingüística del coneixement de l'entorn. La destrucció de la diversitat. Què es perd quan una llengua es perd?

Evans, Nicholas (2010) *Dying words. Endangered languages and what they have to tell us*. Oxford: Wiley-Blackwell. (cap. 8).

Harrison, K. David (2007) *When languages die. The extinction of the World's languages and the erosion of human knowledge*. Oxford: Oxford University Press. (caps. 3 i 4).